

Klasyfikacja Problemów lekowych

V9.1

© 2003-2009 Pharmaceutical Care Network Europe Association

Ta klasyfikacja może być wykorzystywana bezpłatnie w badaniach dotyczących praktyki farmaceutycznej oraz w praktyce, pod warunkiem, że stowarzyszenie PCNE zostanie poinformowane o jej wykorzystaniu i wynikach jej walidacji. Klasyfikacja jest dostępna zarówno jako dokument tekstowy w formacie Word, jak i jako dokument w formacie pdf.

W przypadku zainteresowania proszę o kontakt z: drp@pcne.org

Klasyfikacja powinna być cytowana jako „PCNE Klasyfikacja problemów lekowych V9.1, lub w języku angielskim jako „ The PCNE Classification V 9.1

Z pewnymi adaptacjami, niniejsza wersja jest kompatybilna z wersją 8

Wprowadzenie

Klasyfikacja problemów lekowych została stworzona podczas konferencji roboczej Pharmaceutical Care Network Europe w styczniu 1999 roku. Klasyfikacja jest częścią zestawu narzędzi. Zestaw narzędzi składa się z klasyfikacji, formularzy raportu i przypadków do przeprowadzania szkoleń i walidacji. System klasyfikacji jest regularnie walidowany i dostosowywany. Obecną wersją jest V 9.1, którą opracowano po rundzie walidacyjnej i panelu ekspertów w lutym 2020 roku. Jej założenia są kompatybilne z wcześniejszą wersją V8 (po pewnych dostosowaniach), ale nie z wersjami wcześniejszymi, sprzed wersji V8, ponieważ zmieniono wiele głównych sekcji.

Klasyfikacja przeznaczona jest do stosowania w badaniach dotyczących natury, zapobiegania oraz występowania problemów lekowych oraz jako wskaźnik procesu w badaniach eksperymentalnych nad efektami opieki farmaceutycznej. W założeniu ma również wspomóc praktyków systemu ochrony zdrowia w dokumentowaniu informacji dotyczących problemów lekowych w procesie opieki farmaceutycznej.

W klasyfikacji używane jest słowo „lek”, w niektórych sytuacjach może być zastąpione słowem „produkt leczniczy”. Hierarchiczna klasyfikacja jest oparta na podobnych pracach w tym obszarze, ale różni się od innych istniejących systemów, ponieważ oddziela problemy lekowe od przyczyn. Eksperti z zakresu jakości wskazują, że większość przyczyn jest często określana mianem „błędów lekowych” w innych dokumentach. Poniższa oficjalna definicja problemu lekowego stworzona przez PCNE stanowi podstawę klasyfikacji:

Problem lekowy to wydarzenie lub okoliczność związana z farmakoterapią, która rzeczywiście lub potencjalnie zakłóca pożądane efekty zdrowotne.

Podstawowa klasyfikacja składa się obecnie z 3 podstawowych domen dla problemów lekowych, 9 podstawowych domen dla przyczyn, 5 podstawowych domen dla planowanej interwencji, 3 podstawowych domen dla poziomu akceptacji (interwencji) oraz 4 podstawowych domen dla statusu problemu lekowego. Jednakże, na poziomie szczegółowym, wskazano 7 pogrupowanych subdomen problemów lekowych, 43 pogrupowane subdomeny przyczyn, 17 pogrupowanych subdomen interwencji oraz 10 pogrupowanych subdomen akceptacji interwencji. Te subdomeny stanowią objaśnienia dla domen podstawowych. W 2003 roku dodano skalę w celu wskazania, czy lub do jakiego stopnia problem został rozwiązany, skala ta zawiera 4 domeny podstawowe oraz 7 subdomen.

J.W. Foppe van Mil, Nejc Horvat, Tommy Westerlund, Ina Richling
Zuidlaren, May 2020

Tłumaczenie wersji polskiej Agnieszka Skowron, Anna Gołda, Justyna Dymek, Wioletta Polak
Lipiec 2023

Klasyfikacja problemów lekowych Europejskiej Sieci Opieki Farmaceutycznej (Pharmaceutical Care Network Europe, PCNE) V9.1

Klasyfikacja podstawowa

	Kod V9.1	Podstawowe domeny
Problemy (także potencjalne)	P1	Efektywność farmakoterapii Występuje problem/potencjalny problem z osiągnięciem efektu farmakoterapii lub występuje brak efektu
	P2	Bezpieczeństwo terapii U pacjenta występuje lub jest możliwość, że wystąpi reakcja niepożądana na leki
	P3	Inne
Przyczyny (również potencjalne przyczyny potencjalnych problemów)	C1	Wybór leku Przyczyna problemu lekowego może być związana z wyborem leku (substancji czynnej)
	C2	Postać leku Przyczyna problemu lekowego jest związana z wyborem postaci leku
	C3	Wybór dawki Przyczyna problemu lekowego może być związana ze schematem dawkowania
	C4	Czas trwania terapii Przyczyna problemu lekowego może być związana z czasem trwania terapii
	C5	Dyspensowanie Przyczyna problemu lekowego może być związana z mechanizmami logistycznymi w procesie przepisywania i dyspensowania leku
	C6	Używanie leku Przyczyna problemu lekowego może być związana ze sposobem w jaki pacjent otrzymuje lek podany przez personel medyczny/opiekuna (pomimo posiadania instrukcji prawidłowego użycia, np. ulotki)
	C7	Pacjent Przyczyna problemu lekowego może być związana z osobowością lub zachowaniem pacjenta (zamierzonym lub niezamierzonym)
	C8	Transfer pacjenta Przyczyna problemu lekowego może być związana z transferem pacjentów pomiędzy pierwszym, drugim i trzecim poziomem referencyjnym systemu opieki zdrowotnej lub transferem w obrębie jednego poziomu
	C9	Inne
Zaplanowane interwencje	I0	Brak interwencji
	I1	Na poziomie przepisującego
	I2	Na poziomie pacjenta
	I3	Na poziomie leku
	I4	Inna
Akceptacja interwencji	A1	Interwencja zaakceptowana
	A2	Interwencja niezaakceptowana
	A3	Inne
	O0	Status nieznan

Status problemu lekowego	O1	Problem całkowicie rozwiązany
	O2	Problem częściowo rozwiązany
	O3	Problem nie rozwiązany

Problemy lekowe

Podstawowa dziedzina	Kod V9.1	Problem
P1 Efektywność farmakoterapii Występuje problem/potencjalny problem z osiągnięciem efektu farmakoterapii lub występuje brak efektu	P1.1	Brak efektu terapii pomimo prawidłowego użycia leku
	P1.2	Efekt farmakoterapii nie jest optymalny
	P1.3	Nieleczone objawy lub brak terapii mimo wskazań
P2 Bezpieczeństwo terapii U pacjenta występuje lub jest możliwość, że wystąpi reakcja niepożądana na leki	P2.1	Występuje (prawdopodobnie wystąpi) reakcja niepożądana
P3 Inne Farmakoterapia jest bardziej kosztowna niż jest to konieczne	P3.1	Terapia zbyteczna (niepotrzebna)
	P3.2	<i>Niewyjaśniony problem/narzekania pacjenta. Konieczne dalsze doprecyzowanie (proszę stosować tylko w wyjątkowych przypadkach)</i>

☐	Problem potencjalny
☐	Problem rzeczywisty

Przyczyny problemów lekowych (z uwzględnieniem możliwych przyczyn potencjalnych problemów)[sugestia: jeden problem może mieć wiele przyczyn]

	Podstawowa dziedzina	Kod V9.1	Przyczyna	
przepisanie & wybór leku	1. Wybór leku Przyczyna problemu lekowego (lub potencjalnego problemu lekowego) jest związana z wyborem leku przez profesjonalistę lub pacjenta	C1.1	Lek niewłaściwy – niezgodny z wytycznymi	
		C1.2	Brak wskazania do stosowania leku	
		C1.3	Niewłaściwe połączenie leków, leków i produktów ziołowych lub leków i suplementów diety	
		C1.4	Nieprawidłowa duplikacja grupy terapeutycznej lub substancji czynnej	
		C1.5	Brak lub niekompletna farmakoterapia w świetle istniejących wskazań	
		C1.6	Zbyt wiele leków przepisanych w określonym wskazaniu	
	2. Postać leku Przyczyna problemu lekowego jest związana z wyborem postaci leku	C2.1	Niewłaściwa postać leku (dla danego pacjenta)	
		3. Wybór dawki Przyczyna problemu lekowego jest związana z wyborem dawki lub schematu dawkowania leku	C3.1	Dawka leku zbyt niska
			C3.2	Dawka pojedynczej substancji czynnej zbyt wysoka
			C3.3	Zbyt mała częstotliwość podania
			C3.4	Zbyt duża częstotliwość podania
	C3.5		Instrukcje dotyczące schematu czasowego dawkowania są błędne, niejasne lub ich brakuje	
4. Czas trwania terapii Przyczyna problemu lekowego jest związana z czasem trwania terapii	C4.1	Czas trwania leczenia zbyt krótki		
	C4.2	Czas trwania leczenia zbyt długi		
wydawanie	5. Dyspensowanie Przyczyna problemu lekowego jest związana z mechanizmami logistycznymi w procesie przepisywania i dyspensowania leku	C5.1	Przepisany lek jest niedostępny	
		C5.2	Nie przekazano niezbędnych informacji lub udzielono nieprawidłowej porady	
		C5.3	Doradzono nieprawidłowy lek, dawkę lub dawkowanie (OTC)	
		C5.4	Wydano nieprawidłowy lek lub lek w złej dawce	
stosowanie	6. Proces stosowania leku Przyczyna problemu lekowego jest związana ze sposobem w jaki pacjent przyjmuje lek podany przez personel medyczny/opiekuna (pomimo posiadania instrukcji prawidłowego użycia np. ulotki)	C6.1	Niewłaściwa pora podawania leku lub niewłaściwe odstępy czasu pomiędzy kolejnymi dawkami	
		C6.2	Lek zbyt rzadko podawany przez personel medyczny	
		C6.3	Lek zbyt często podawany przez personel medyczny	
		C6.4	Lek nie podany przez personel medyczny	
		C6.5	Podany niewłaściwy lek przez personel medyczny	
		C6.6	Nieprawidłowa droga podania leku przez personel medyczny	
	7. Pacjent Przyczyna problemu lekowego jest związana z osobowością lub zachowaniem pacjenta (zamierzonym lub niezamierzonym)	C7.1	Pacjent celowo stosuje mniej leku niż zapisano lub wcale nie stosuje leku z dowolnego powodu	
C7.2		Pacjent stosuje więcej leku niż zapisano		
C7.3		Pacjent nadużywa leku (niekontrolowane nadużywanie)		

		C7.4	Pacjent decyduje się na stosowanie niepotrzebnego leku
		C7.5	Pacjent stosuje dietę, której składnik(i) powodują interakcje z lekiem
		C7.6	Pacjent niewłaściwie przechowuje lek
		C7.7	Nieprawidłowa pora stosowania lub nieprawidłowe odstępy czasu pomiędzy dawkami leku
		C7.8	Pacjent nieintencjonalnie stosuje lek w nieprawidłowy sposób
		C7.9	Pacjent fizycznie niezdolny do użycia leku/postaci leku zgodnie z zaleceniem
		C7.10	Pacjent niezdolny do zrozumienia prawidłowo instrukcji
powiązania	8. Transfer pacjenta Przyczyna problemu lekowego jest związana z transferem pacjentów między pierwszym, drugim i trzecim poziomem referencyjnym systemu opieki zdrowotnej lub transferem w obrębie jednej instytucji	C8.1	Problem z rekonyliacją lekową (uzgodnieniem farmakoterapii/ujednoczeniem)
	9. Inne	C9.1	Brak lub nieprawidłowe monitorowanie wyników terapii (włączając TDM)
		C9.2	Inny powód (konieczne sprecyzowanie)
		C9.3	Brak jasnego powodu

Zaplanowane Interwencje

Sugestia: jeden problem może prowadzić do kilku interwencji

Podstawowa dziedzina	Kod V9.1	Interwencja
Brak interwencji	I0.0	Brak interwencji
1. Na poziomie przepisyującego	I1.1	Przepisyjący jedynie poinformowany
	I1.2	Przepisyjący poproszony o informacje
	I1.3	Interwencja zaproponowana przepisującemu
	I1.4	Interwencja przedyskutowana z przepisującym
2. Na poziomie pacjenta	I2.1	Doradzenie pacjentowi (skonsultowanie pacjenta/leku)
	I2.2	Dostarczona jedynie pisemna informacja
	I2.3	Pacjent odesłany do przepisyującego
	I2.4	Rozmowa z członkiem rodziny/opiekunem
3. Na poziomie leku	I3.1	Lek zmieniony na
	I3.2	Dawkowanie zmienione na
	I3.3	Postać leku zmieniona na
	I3.4	Instrukcje użycia leku zmienione na
	I3.5	Zaprzestanie lub wstrzymanie stosowania leku

	I3.6	Rozpoczęcie terapii nowym lekiem
4. Inna interwencja lub działanie	I4.1	Inna interwencja (wskazać)
	I4.2	Zgłoszenie działań niepożądanych do odpowiednich organów

Akceptacja interwencji

sugestia: jeden status akceptacji dla jednej propozycji interwencji/podjęcia działania

Podstawowa dziedzina	Kod V9.1	Wdrożenie
1. Interwencja zaakceptowana (przez przepisującego lub pacjenta)	A1.1	Działanie zaakceptowane i w pełni wdrożone
	A1.2	Działanie zaakceptowane i częściowo wdrożone
	A1.3	Działanie zaakceptowane, ale nie wdrożone
	A1.4	Działanie zaakceptowane, brak informacji dotyczącej wdrożenia
2. Interwencja niezaakceptowana (przez przepisującego lub pacjenta)	A2.1	Działanie niezaakceptowane: niewykonalne
	A2.2	Działanie niezaakceptowane: brak zgody
	A2.3	Działanie niezaakceptowane: inny powód (wyszczególnić)
	A2.4	Działanie niezaakceptowane: powód nieznan
3. Inne (brak informacji dotyczących akceptacji)	A3.1	Interwencja zaproponowana, brak informacji dotyczącej akceptacji
	A3.1	Interwencja niezaproponowana

Status problemu lekowego

sugestia: domena przedstawia rezultat interwencji. Jeden problem lub kombinacja interwencji może prowadzić do tylko jednego poziomu rozwiązania problemu

Podstawowa dziedzina	Kod V9.1	Wynik interwencji
Status nieznan	O0.1	Status problemu nieznan
Problem całkowicie rozwiązany	O1.1	Problem całkowicie rozwiązany
Problem częściowo rozwiązany	O2.1	Problem częściowo rozwiązany
Problem nie rozwiązany	O3.1	Problem nie rozwiązany, brak współpracy z pacjentem
	O3.2	Problem nie rozwiązany, brak współpracy z przepisującym
	O3.3	Problem nie rozwiązany, interwencja nieskuteczna
	O3.4	Brak możliwości lub potrzeby rozwiązania problemu